

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 12

*Матеріали X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Історія, сучасність, зарубіжний досвід”
м. Київ, МАУП, 6 листопада 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 24.09.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 12: Матеріали Х Всеукр. наук.-практ. конф. “Історія, сучасність,
зарубіжний досвід”, 6 листоп. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова)
[та ін.]. — 2014. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної
конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню
України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні пері-
оди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і
студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Новальська Н. І., Падун Н. П. Трансформація цілей організації в ключові показники результативності управління.....	86	Кійко В. В. Аналіз досвіду європейських країн у формуванні системи державних органів фінансового контролю.....	134
Хоменко О. О. Основні напрями державного управління в українській державі 1918 року	91	Костюк Т. О. Політична криза в Україні як наслідок низької динаміки змін політичних інститутів і процесів	137
Морозова Н. Г. Необхідність та можливість державного регулювання сфери соціального захисту на національному ринку праці	95	Самойленко О. П. Державна функція захисту прав людини у суспільстві, що трансформується.....	139
Погорєлова І. С. Державотворчі процеси доби Центральної Ради.....	98	Муравйов К. В. Щодо поняття “юридичних гарантій” та їх видів.....	142
Бисенбаєв Ф. К. Європейський опыт реалізації принципа справедливості.....	103	Головченко В. В., Головченко О. В. Право народу на повстання	146
Бандурка А. С. Санітарний кордон як метод протидії розповсюдженню радикальних ідей	107	Малащук Д. В. Вплив політико-правових чинників на формування інвестиційного клімату	149
Баєва Н. Г. Новітні тенденції державного регулювання амбулаторної акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні.....	110	Гольцов А. Г. Внутрішня геополітика сучасної України: актуальні завдання та проблеми.....	151
Оваденко О. І., Руть Ю. В. Значення графології для роботи з кадрами у державному управлінні	113	Ковальчук А. Ю. Місце державної фіскальної служби України у механізмі забезпечення фінансової безпеки	155
Хилевич М. В. Археологічна періодизація історії становлення української державності з точки зору ефективності економічного розвитку	122	Шашкова-Журавель І. О. Характеристика європейської правової системи захисту трудових відносин за участю осіб, що відбувають покарання в пенітенціарних установах	157
Волобоєва Т. В. Загальна характеристика розвитку державного регулювання страхової діяльності в Україні	127	Тімашова В. М. Політична еліта України в контексті демократичного транзиту.....	160
Ференець С. С. Роль Міжнародного трибуналу в боротьбі зі злочинністю на міжнародному рівні	130	Дьоміна О. С. Ціннісні основи політичної культури українського суспільства.....	163
		Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф., Нестеренко О. С. Комерційна таємниця як правова категорія	167

ДЕРЖАВНА ФУНКЦІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУСПІЛЬСТВІ, ЩО ТРАНСФОРМУЄТЬСЯ

Становлення і розвиток української державності, вип. 12, с. 139–141

Проблема прав людини — центральна проблема суспільного розвитку і державного будівництва одночасно. Справа в тім, що забезпечення та захист прав людини це та сфера, де в найбільшій мірі перетинаються інтереси людини та суспільства, закладаються фундаментальні основи демократії як варіанту суспільного устрою, спрямованого на охорону вільної громадянської спільноти.

Постійна та послідовна діяльність із захисту прав людини стає цілком самодостатнім компонентом суспільно-політичної діяльності, входить до числа інтересів та політичних дій політичних партій, громадських організацій, локальних самоврядних спільнот, однак центральне місце тут займає державна політика та координуюча діяльність держави по захисту прав людини. Йдеться про правозахисну функцію держави, особливо такої, що радикально трансформується. Адже дослідження цієї проблеми має дати відповідь на питання пошуку шляхів налагодження суспільної згоди та консенсусних методів вирішення конфліктних протиріч, узгодження позицій щодо напрямів суспільної згоди та засобів реформування української держави в контексті функціонування політичних інститутів та процесів.

Права людини (human rights) — складна, неоднозначна категорія яку досліджують такі відомі вітчизняні та зарубіжні науковці як Ф. Білі, М. Головатий, Л. Даймонд, Р. Даль, О. Дідковська, Т. Синова, І. Киянка, Ю. Левенець, В. Литвин, А. Лійпхарт, А. Міхальченко, Р. Патнем, М. Примуш, Ф. Рудич, А. Сіленко, Ю. Сурмін, О. Чемшит, Г. Щедрова. Разом з тим, не зважаючи на ґрунтовну розробку окремих аспектів, на сучасному етапі розвитку вітчизняної політичної науки стан розробленості проблеми є далеким від вичерпного. Центральними були і залишаються два питання: а) суть, сенс прав людини у сучасному світі; б) роль (функція) держави як центрального суб'єкта політики у сфері забезпечення та захисту прав людини.

З-поміж багатьох визначень суті прав людини виділимо те, що дається українським політологом М. Ф. Головатим. Він зазначає, що права людини, це:

1) права, які має людина як жива істота; 2) у ширшому значенні — права індивіда як члена суспільства; 3) права, які охороняє держава, узаконені конституцією або іншими актами свободи людини, що зумовлюють їй можливість діяти певним чином; 4) система економічних, соціальних, політичних і юридичних прав і гарантій, спрямованих на розвиток людини; 5) невід'ємні та обов'язкові для дотримання всіма громадянами політичні, економічні, соціальні, культурні та інші можливості життєдіяльності, надані людині від природи, без яких вона не може повноцінно існувати як людська істота; 6) права індивіда як члена суспільства, права особистості. Права людини є насамперед певними ідеями політичного, морального, правового характеру, які у різних формах суспільної свідомості відображають вимоги, претензії різних

класів і соціальних груп суспільства, продиктовані умовами життя, рівнем соціального розвитку [2, с. 366].

Чому права людини є засадничими в державній політиці? “Права людини, — пишуть українські етнополітологи, — є певним стандартом у стосунках між індивідами та із владою. Так само вони є межею втручання держави у життя особи, способом обмеження, поділу, демократизації влади” [1, с. 448].

Вказана специфіка обумовлює особливості державної політики у сфері захисту прав людини, механізми та засоби її здійснення.

В правовому (юридичному) плані права людини закріплюються конституцією, у відповідних законах, які охоплюють усе життя і самореалізацію людини. Підкреслимо й те, що у сучасному світі головним чином розрізняють права й свободи громадянина та права людини як права державні та права недержавні. Особливість останніх полягає в тому, що вони не мають позитивного, волевстановленого, навмисного характеру, а випливають із самого суспільного ества, є приписом, наданим людям із позадержавних, позаюридичних сфер. Залежно від того, якою мірою встановлені державою норми, права й свободи кореспондують з природними правами людини, визначають рівень демократичності й справедливості існуючого ладу [4].

Беручи до уваги, що українське суспільство: а) є суспільством перехідного стану і періоду; б) функціонує в координатах системних криз і гострих конфліктів; в) поступово, однак все ж демократизується; г) має власну державну, в тому числі і правову політику в частині захисту прав людини, — влада (уряд) держава мають діяти у такий спосіб.

По-перше, формувати державну політику із захисту прав і свобод людини за рахунок поєднання зусиль усіх суб’єктів такої політики у сферах економічній, політичній, соціальній, культурній, духовній та інших сферах функціонування українського соціуму.

По-друге, виокремлювати провідні напрями впливу практики відстоювання індивідуальних та колективних прав людини на стабілізацію демократичного політичного процесу, (постійність та повторюваність дій і з захисту прав людини, застосування ненасильницьких форм та методів політичної боротьби, рекрутування громадян для масової політичної участі, підвищення рівня політичної культури, громадянської та правової свідомості суб’єктів політики) які сприяють формуванню та підтримці політичної стабільності як результату співпраці держави та громадянського суспільства.

По-третє, використовувати усі засоби обстоювання та захисту прав людини, але найперше — політико-правові, інституційні та організацій. В останньому вбачається потреба широкого розвитку громадянського суспільства, посилення його впливу на політику держави, усі державотворчі процеси. Так, український політолог Б. Г. Макаренко з цього приводу зазначає наступне: “Специфічними носіями правозахисної ідеології у політиці трансформаційних суспільств, в тому числі й України, стають громадські організації та групи, які висувають на політичний порядок денний питання невідповідності наявного стану захисту прав людини провідним на сьогодні критерієм та орієнтиром. Висування питань адекватного захисту прав людини на передній план життя суспільства з недосконалою системою демократії нерідко стає причиною дестабілізаційних проявів в умовах політичного процесу стагнаційної стабільності. У разі успіху проголошених перетворень формується політичний режим динамічної демократичної стабільності, який гарантує консенсусний тип при-

йняття рішень та справедливий, заснований на реальній електоральній підтримці баланс між політичними силами” [3, с. 14].

По-четверте, врахуймо, що системність та постійна і велика повторюваність порушення прав людини є основним предметом організованої боротьби з цим негативним явищем у сучасному світі загалом. Незважаючи на широке різноманіття форм, засобів, ресурсів та методів відстоювання прав людини у сучасному суспільстві, в тому числі і Українському, можна виокремити декілька напрямів, які характеризуються найбільшим впливом на політичний процес. Доведено, що ними є: діяльність індивідів, громад, правозахисних груп із прийняття судових рішень з приводу порушення прав людини, які мають резонансний характер; комунікаційна діяльність неурядових суб’єктів в межах технологій досягнення політичної мети; діяльність із поширення правової культури та свідомості, яка зокрема включає й аналітичну та ідейну розробку сучасного змісту прав людини та пріоритетів їх захисту.

Література

1. *Етнократологічний* словник: Енцикл.-довід. слов. / За ред. О. В. Антонюка, М. Ф. Головатого та Г. В. Щокіна. — К.: МАУП, 2007. — 576 с.
2. *Культурологічний* словник / За ред. В. І. Рожка, О. В. Антонюка. — К.: НМАУ. — 464 с.
3. *Макаренко Б. Г.* Захист прав людини як чинник забезпечення політичної стабільності в сучасній Україні. Автор. дис. кандидата політичних наук: 23.00.02. — Політичні інститути та процеси. — Дніпропетровськ, 2010. — 19 с.
4. *Халипов В. Ф.* Власть. Кратологический словарь / В. Ф. Халипов. — М., 1997. — 523 с.